

Állami jogi segítségnyújtás a menekültügyi eljárásokban

A Magyar Helsinki Bizottság tájékoztatója

2026. szeptember 21.

Annak ellenére, hogy a menedékkérők számára a hatósági eljárások során jogszabályok által biztosított az ingyenes állami jogi segítségnyújtás, a rendszer a gyakorlatban korántsem működik megfelelően, különösen nem az őrizetben lévők esetében. Ebben a jelentésben azt mutatjuk be, hogy mekkora különbség van a Magyarország által biztosított formális jogi segítségnyújtási garanciák és a rendszer gyakorlati hozzáférhetősége között, és hogy ez miként vezethet a menedékkérők igazságszolgáltatáshoz való jogának sérelméhez, ezáltal pedig az uniós jog megsértéséhez.

Magyar jogszabályok és gyakorlat

A magyar jog formálisan garantálja a rászoruló menedékkérők számára az ingyenes jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférést.¹ A menedékkérők a jövedelmi és vagyoni helyzetükről tett nyilatkozatuk alapján tekintendők rászorulóknak.² A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jstv.) alapján a menedékkérők állami finanszírozású jogi tanácsadásra és jogi képviseletre jogosultak mind a menekültügyi eljárás, mind pedig a menedékkérelmet elutasító határozatok bírósági felülvizsgálata során.³ A jogi segítők részt vehetnek a menedékkérő személyes meghallgatásán, betekintheznek az eljárás során keletkezett iratokba, továbbá ügyfelük felkeresése céljából beléphetnek a befogadó és őrizeti létesítményekbe.⁴

Az állami jogi segítségnyújtás iránti kérelmeket a fővárosi és megyei kormányhivatalok bírálják el. A kérelmet az erre rendszeresített, magyar és angol nyelven elérhető nyomtatványon, személyesen vagy postai úton kell benyújtani. Az idegenrendészeti őrizetben lévő személyekre vonatkozóan ugyanakkor nem állnak rendelkezésre külön eljárási szabályok.

Bár az állami jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférés formálisan biztosított, a gyakorlatban nem érvényesül hatékonyan. Ez különösen igaz az őrizetben lévő személyek esetében. Az őrizetben lévő kérelmezők számára nem áll rendelkezésre külön segítség a jogi segítségnyújtás iránti kérelem kitöltéséhez és benyújtásához. Így az őrizetben lévők nehézségekbe ütköznek a szükséges nyomtatványok kitöltése során, és a kérelmeket saját költségükön, postai úton kell megküldeniük a kormányhivatalnak.

¹ A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (Met.) 37. § (3) bekezdés és Jstv. 4. § b) pont

² Jstv. 5. § (2) bekezdés d) pont

³ Jstv. 3. § (1) bekezdés e) pont és 13. § b) pont

⁴ Met. 37. § (4) bekezdés

A Magyar Helsinki Bizottság tudomására jutott az alábbi eset, amely során a nyomtatványok kitöltéséhez és benyújtásához nyújtott gyakorlati segítség hiánya miatt egy menedékkérő nem tudott jogi segítséget igénybe venni:

Egy Nyírbátorban őrizetben lévő menedékkérő állami jogi segítségnyújtás iránti kérelmet kívánt benyújtani. Bár az intézmény személyzete kinyomtatta számára a szükséges nyomtatványt, és tájékoztatta arról, hogy azt Budapestre kell megküldenie, a kérelem kitöltéséhez és benyújtásához nem biztosítottak számára gyakorlati segítséget. Ennek következtében a kérelmező tévedésből korábbi lakcímét tüntette fel tartózkodási helyként, így nem az illetékes hatósághoz küldték meg a kérelmét. Az csak két hónapos késedelemmel érkezett meg az illetékes hatósághoz. Továbbá a kérelem hiányosságainak pótlására való felhívást is a tévesen megadott címre küldték, amelyet a kérelmező nem tudott átvenni. Ennek következtében a jogsegély iránti eljárást eljárási okokból megszüntették, mielőtt a kérelmező jogi segítséget kaphatott volna.

A kormányhivatal elsőként a jogosultságot vizsgálja meg. A jogi segítségnyújtás engedélyezését követően a kérelmezőnek a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat nyilvántartásában szereplő jogi segítőtől kell szolgáltatást igénybe vennie.⁵ Ez az eljárás azonban számos gyakorlati akadályba ütközik.

A hivatalos nyilvántartás és a kapcsolódó tájékoztató anyagok kizárólag magyar nyelven érhetők el. A jogi segítők a hivatalos nyilvántartásban feltüntethetik azokat a jogterületeket, amelyeken ügyeket vállalnak. Az Igazságügyi Minisztérium adatai szerint 2025. december 31-én a jogi segítségnyújtói nyilvántartásban 205 szerződött jogi segítő szerepelt. Ezek közül azonban mindössze 19 tüntette fel az idegenrendészeti és menekültügyi jogot tevékenységi területeként.⁶ 2026-ban a jogi segítők száma 187-re csökkent, akik közül 15 jelölte meg az idegenrendészeti és menekültügyi jogot tevékenységi területeként.⁷ A jogi segítők területi eloszlása, valamint megfelelő nyelvi kompetenciájuk hiánya további akadályt jelent a jogi segítségnyújtáshoz való tényleges hozzáférésben. A jelenleg rendelkezésre álló adatok szerint 37 jogi segítő jelezte, hogy angol nyelven is vállalna ügyeket. Közülük mindössze 7 tüntette fel az idegenrendészeti és menekültügyi jogot szakterületeként. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, ahol a nyírbátori idegenrendészeti őrizeti központ található, mindössze két ügyvéd jelölte meg az idegenrendészeti és menekültügyi jogot szakterületeként a nyilvántartásban, és közülük is csak egy tüntette fel az angol nyelv ismeretét mint beszélt idegen nyelvet. Ez jelentős eltérést mutat a jogi segítők formális rendelkezésre állása és a releváns szakértelemmel és nyelvtudással rendelkező ügyvédek gyakorlati elérhetősége között.

Még ha a jogi segítségnyújtást engedélyezik is, a tényleges jogi képviselethez való hozzáférés nem biztosított. A legtöbb esetben a kérelmező csupán a rendelkezésre álló jogi segítők hivatalos nyilvántartását kapja meg, és önállóan, saját költségén kell felvennie a kapcsolatot a jogi segítségnyújtást vállaló ügyvédekkel, ami az őrizetben lévők számára további akadályt jelent. A jogi segítők nem kötelesek elvállalni az ügyeket. Mindez komoly kockázatot jelent arra nézve, hogy a jogi segítségnyújtásra formálisan jogosult kérelmezők a gyakorlatban megfelelő jogi képviselet nélkül maradnak.

A következő olyan esetről szerzett tudomást a Magyar Helsinki Bizottság, amikor a kérelmező az állami jogi segítségnyújtás engedélyezése ellenére sem jutott ügyvédhez:

⁵ Jogi segítők névjegyzéke, elérhető [itt](#).

⁶ Az Igazságügyi Minisztérium által az MHB-nak megküldött információk alapján, 2026. február 27.

⁷ A nyilvánosan hozzáférhető [jogi segítők névjegyzékének](#) 2026. június 22-i állása szerint.

Egy Nyírbátorban őrizetben lévő menedékkérő számára állami jogi segítségnyújtást engedélyeztek egy elutasító menekültügyi határozat elleni kereset benyújtásához. A kérelmező megkapta a Budapesten és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében állami jogi segítségnyújtást biztosító ügyvédek listáját. Mind a jogi segítségnyújtást engedélyező határozat, mind a lista magyar nyelven készült, amely nyelvet a kérelmező nem beszéli. Több, a listán szereplő ügyvédet is megkeresett, azonban a legtöbben azt közölték vele, hogy nem foglalkoznak menekültügyi ügyekkel, vagy hogy túl messze találhatók az őrizeti központtól, ahol fogva tartják.

A rendszer hatékonyságát további gyakorlati problémák is akadályozzák. A Magyar Helsinki Bizottság tapasztalatai szerint a menedékkérőket a menekültügyi eljárás egyetlen szakaszában sem tájékoztatják az állami jogi segítségnyújtás igénybevételének lehetőségéről, még az elutasító menekültügyi határozat kézhezvételekor sem.

A jogi segítőknek maguknak kell biztosítaniuk a tolmácsolást az eljárás során. Ez további gyakorlati és anyagi terhet jelent, különösen abban az esetben, ha a kérelmező nem beszél sem magyarul, sem a jogi segítő által beszélt más nyelven.

Arra az esetre, ha egy harmadik országbeli állampolgár jogerős kiutasító határozat bírósági felülvizsgálatát kéri, külön eljárási szabályok vonatkoznak. Ez azoknak a menedékkérőknek az esetében releváns, akikkel szemben korábban nem rendeltek el kiutasítást, és akik esetében a kiutasításról szóló határozatot a menedékkérelmet elutasító határozattal egyidejűleg hozzák meg. Amennyiben a kiutasított személy jogi segítségnyújtást kér, a jogi segítségnyújtás engedélyezéséről szóló határozattal egyidejűleg jogi segítő, szükség esetén pedig tolmácsot is kirendelnek,⁸ amiről a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat haladéktalanul értesíti az érintetteket.⁹ Ha a harmadik országbeli állampolgár idegenrendészeti őrizetben van, a jogi segítségnyújtás engedélyezéséről szóló határozatot és a kirendelést az idegenrendészeti hatóság útján kézbesítik. A kirendelt jogi segítőnek ezt követően, a bírósági felülvizsgálat iránti kérelem előkészítése érdekében, haladéktalanul, de legkésőbb öt napon belül fel kell vennie a kapcsolatot az őrizetben lévő személlyel.¹⁰ A személyes kapcsolatfelvételt követően a jogi segítőnek haladéktalanul, de legkésőbb a következő munkanapon be kell nyújtania a bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet az illetékes bírósághoz.¹¹ Ezek a biztosítékok azonban kifejezetten a jogerős kiutasító határozatok esetében alkalmazandók, és nem jelentenek megoldást a fent említett, menekültügyi eljárásokban tapasztalt problémákra.

A díjazás mértéke nem áll arányban a menekültügyi ügyek összetettségével és időigényességével, ami jelentősen csökkenti a jogi segítők hajlandóságát az ilyen ügyek elvállalására. A jogi segítők részére fizetendő óradíj 2026-ban 7000 forint (hózzávetőlegesen 18 euró). A jogi segítők emellett a teljes óradíj 25%-ának megfelelő költségtérítésre is jogosultak. A rendelkezésre álló óraszámot a jogi segítségnyújtást engedélyező határozat egyedileg állapítja meg.¹² A vonatkozó rendelet azonban nem határoz meg konkrét eljárási szabályokat az utazási költségek megtérítésére a nemperes jogi segítségnyújtási ügyekben. Ennek következtében a távolabbi helyszínekre – például az őrzött szállásokra vagy befogadó központokba – történő személyes látogatások finanszírozása jelentős gyakorlati nehézségekbe ütközhet. Az alacsony díjazás, valamint a menekültügyi ügyek ellátásával járó

⁸ Jstv. 41. § (2) bekezdés

⁹ Jstv. 47/A. § (1) bekezdés

¹⁰ Jstv. 47/B. § (1) bekezdés

¹¹ Jstv. 47/C. §

¹² 11/2004. (III. 30.) IM rendelet a jogi segítő díjazásáról

többszörösek, így a szükséges szakértelem biztosítása, a távoli létesítményekbe történő utazás és a tolmácsolás megszervezése, együttesen jelentősen csökkentik az ügyvédek motivációját az ilyen ügyek elvállalására.

A gyakorlatban tehát az állami finanszírozású jogi segítségnyújtási rendszer a menedékkérők számára nagyrészt nem hatékony és nehezen hozzáférhető. Ezt jól mutatja, hogy a menekültügyi ügyekben benyújtott állami jogi segítségnyújtás iránti kérelmek száma a jogi segítség nyilvánvaló szükségessége ellenére is rendkívül alacsony. 2023-ban mindössze egy személy kért állami jogi segítségnyújtást;¹³ 2024-ben két személy;¹⁴ 2025-ben pedig három személy nyújtott be öt kérelmet.¹⁵ Ezek a számok inkább rendszerszintű hozzáférési hiányosságra, mintsem az igény hiányára utalnak.¹⁶

Ennek következtében a menedékkérők nagyrészt a civil szervezetek által nyújtott jogi segítségre támaszkodnak. A Magyar Helsinki Bizottság továbbra is az egyetlen olyan civil szervezet, amely ingyenes jogi segítségnyújtást és képviselést biztosít a menekültügyi eljárások során, és ehhez nem állami finanszírozású jogsegélyre, hanem saját forrásaira és adományaira támaszkodik. Azonban mivel a civil szervezetek rendelkezésére álló erőforrások korlátozottak, a Magyar Helsinki Bizottság sem képes valamennyi jogi segítség iránti igényt kielégíteni, így szolgáltatásait szükségszerűen szelektív szempontok alapján nyújtja. Bár ez a szolgáltatás elengedhetetlen a menedékkérők számára, ez nem helyettesíthet egy hatékony, hozzáférhető és megfelelően finanszírozott állami jogi segítségnyújtási rendszert.

Európai uniós jog

A 2026. június 12-től alkalmazandó menekültügyi eljárásról szóló rendelet¹⁷ szerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell a nemzetközi védelmet kérelmezők számára a jogi tanácsadáshoz, jogi segítségnyújtáshoz és jogi képviselethez való hozzáférést a menekültügyi eljárás különböző szakaszaiban. A kérelmezőt már a menedékjog iránti kérelmének nyilvántartásba vétele előtt tájékoztatni kell az ingyenes jogi tanácsadáshoz, valamint az ingyenes jogi segítségnyújtáshoz és jogi képviselethez való jogáról.¹⁸

A közigazgatási eljárás során az ingyenes jogi segítségnyújtás és képviselés választható.¹⁹ A rendelet kizárólag a fellebbezési szakaszban, a kérelmező erre irányuló kérelme esetén írja elő az ingyenes jogi segítségnyújtás és jogi képviselés kötelező biztosítását,²⁰ bizonyos kivételekkel.²¹ Ez magában foglalja

¹³ Az Igazságügyi Minisztérium által biztosított információk alapján, 2024. február 5.

¹⁴ Az Igazságügyi Minisztérium által biztosított információk alapján, 2025. február 11.

¹⁵ Az Igazságügyi Minisztérium által biztosított információk alapján, 2026. február 27.

¹⁶ A minisztérium megjegyezte, hogy a Jogi Segítségnyújtó Szolgálat adatbázisa nem tesz különbséget a menedékkérők és az egyéb harmadik országbeli állampolgárok között.

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1348 rendelete az Unión belüli nemzetközi védelem iránti közös eljárás létrehozásáról, valamint a 2013/32/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről

¹⁸ Közös eljárási rendelet 15. cikk (2) bekezdés

¹⁹ Közös eljárási rendelet 15. cikk (3) bekezdés

²⁰ Közös eljárási rendelet 17. cikk

²¹ A fellebbezési szakaszban az ingyenes jogi segítségnyújtás és képviselés kizárható, ha a kérelmező elegendő anyagi forrással rendelkezik, a fellebbezésnek nincs érdemi esélye a sikerre, vagy visszaélészerű, az ügy másod- vagy magasabb fokú fellebbezési szinten van, vagy a kérelmezőt már jogi tanácsadó segíti vagy képviseli. Ha egy nem igazságszolgáltatási hatóság azért utasítja el a jogi segítségnyújtást, mert a fellebbezésnek nincs esélye a sikerre, vagy az visszaélészerű, a kérelmezőnek hatékony jogorvoslattal kell rendelkeznie bíróság vagy törvényszék előtt, és jogosultnak kell lennie arra, hogy e célból ingyenes jogi segítségnyújtást és képviselést kérjen.

a szükséges iratok elkészítését, a fellebbezés előkészítését, valamint adott esetben a bíróság vagy a törvényszék előtti meghallgatáson való részvételt.

A tagállamoknak eljárási szabályokat kell kialakítaniuk az ingyenes jogi tanácsadás, jogi segítségnyújtás és jogi képviselet iránti kérelmek benyújtására és elbírálására, valamint az e szolgáltatásokból való kizárás feltételeire vonatkozóan. Ezek a szabályok azonban nem eredményezhetik azt, hogy az ingyenes jogi tanácsadáshoz, jogi segítségnyújtáshoz és jogi képviselethez való hozzáférés lehetetlenné vagy aránytalanul nehézé váljon.²²

Összegzés

A magyar jogi szabályozás formálisan elismeri az állami finanszírozású jogi segítségnyújtás fontosságát a menedékkérők számára. Ugyanakkor e keretrendszer végrehajtása messze nem biztosítja a jogi segítségnyújtáshoz való tényleges hozzáférést. Annak ellenére, hogy a jogszabályok formálisan biztosítják az állami jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférést, a segítségnyújtás iránti kérelmek rendkívül alacsony száma rendszerszintű akadályokra enged következtetni.

A fennálló rendszerben túl nagy felelősség hárul a menedékkérőkre, akiknek egy összetett, magyar nyelvű közigazgatási eljárásban kell eligazodniuk tájékoztatás nélkül, nyelvi akadályok közepette, valamint megfelelő szakértelemmel rendelkező és elérhető jogi segítők hiányában. Még a jogi segítségnyújtás engedélyezése esetén is előfordulhat, hogy a kérelmezők érdemi képviselet nélkül maradnak, mivel elvárják tőlük, hogy maguk azonosítsák és keressék meg a jogi segítőt. Mindeközben az ügyvédek nem kötelesek elvállalni az ügyeket, és nem kapnak megfelelő ellentételezést az összetett menekültügyi munkáért, a távoli létesítményekbe történő utazásért és a további tolmácsolással kapcsolatos költségeikért. Az őrizetben lévő menedékkérők még nehezebben tudják leküzdeni ezen akadályokat, mivel ők nem férnek hozzá külső támogatáshoz.

Az állami jogi segítségnyújtási rendszer tehát a menekültügyi eljárásokban valójában nem biztosítja az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést. A rendszer hiányosságai nehezen egyeztethetők össze az uniós jog követelményeivel, különösen azzal a kötelezettséggel, miszerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az ingyenes jogi tanácsadáshoz, segítségnyújtáshoz és képviselethez való hozzáférés ne váljon lehetetlenné vagy aránytalanul nehézé.

Annak érdekében, hogy a jogi segítségnyújtás rendszere hatékonyan tudjon működni, Magyarországnak biztosítania kell a menedékkérők tényleges tájékoztatását, az eljárások valós hozzáférhetőségét, segítségnyújtást az őrizetben lévő kérelmezők számára, képzett ügyvédek és tolmácsok rendelkezésre állását, valamint az érdemi hozzáférést a befogadó és őrizeti létesítményekben tartózkodó kérelmezőkhöz. Mindaddig, amíg ezek a garanciák nem kerülnek ténylegesen bevezetésre és alkalmazásra, az állami jogi segítségnyújtási rendszer nem tekinthető a menedékkérők igazságszolgáltatáshoz való hozzáférését hatékonyan biztosító rendszernek.

²² Közös eljárási rendelet 19. cikk

Ajánlások

A menedékkérők számára biztosítandó hatékony jogi segítségnyújtás érdekében az alábbi intézkedések meghozatala szükséges:

1. **Hivatalbóli hozzáférés biztosítása a menedékkérők számára a jogi segítségnyújtáshoz.** A menedékkérőknek, ideértve az őrizetben lévő személyeket is, hozzáférhetővé kell tenni a jogi segítségnyújtás igényléséhez szükséges megfelelő tájékoztatást és gyakorlati támogatást.
2. **Jogi segítő kirendelésének garantálása, illetve kötelezettség vagy ösztönző rendszer bevezetése a nyilvántartásba vett segítők számára az ügyek elvállalására.** Amennyiben a jogi segítségnyújtást engedélyezik, a rendszernek biztosítani kell, hogy jogi segítőt rendeljenek ki, vagy más módon tegyék elérhetővé, ahelyett, hogy a kérelmezőkre hárulna a segítőkkal való önálló kapcsolatfelvétel terhe. A jelenlegi rendszert felül kell vizsgálni, hogy elkerülhető legyen a formálisan engedélyezett jogi segítségnyújtás gyakorlatban való kiüresedése.
3. **A menekültügyi jogi segítségnyújtásért járó díjazás növelése.** A díjazásnak tükröznie kell a menekültjog speciális és összetett jellegét, az eljárások sürgősségét, az utazási igényeket, valamint a hatékony felkészülés szükségességét.
4. **Tolmács biztosítása menekültügyi jogi segítségnyújtás esetén.** A tolmácsolást a kiutasítással kapcsolatos eljárásokon túl is szabályozni és finanszírozni kell, ideértve a közigazgatási menekültügyi eljárásokat és a bírósági felülvizsgálatot is.
5. **Hozzáférés javítása a független civil szervezetek ügyvédei számára.** A jogi segítséget nyújtó civil szervezeteknek érdemi hozzáféréssel kell rendelkezniük a befogadó és őrizeti létesítményekhez annak érdekében, hogy a menedékkérők időben tájékoztatást és jogi tanácsadást kapjanak.